

УРОКИ ТОЛЕРАНТНОСТИ

Заняття з елементами тренінгу для учнів 5—9 -х класів

Заняття допоможе сформувати в учасників поняття «толерантність»; розвивати соціальну інтуїцію, чутливість толерантне ставлення до оточення, суспільства, до певних ситуацій, відпрацьовувати навички безконфліктного спілкування, розвивати фантазію, творчі здібності. Ключові слова: толерантність, толерантне ставлення, риси толерантної особистості, уявлення про себе, безконфліктне спілкування, соціальна інтуїція.

Форма проведення: тренінг.

Обладнання: плакат «Кошик», стікері, бланк для вправи «Риси толерантної людини», картки з правилами роботи.

Хід заняття

Знайомство. Ведучий пропонує учасникам назвати своє ім'я та продовжити речення:

- Я люблю...
- Я не люблю...

Правила роботи в групах

Для спільної продуктивної роботи учасників заняття ведучий пропонує правила, підготовлені заздалегідь;

- не перебивати; уміти слухати;
- відстоювати свою думку;
- виявляти доброзичливість, повагу;
- точно виражати свої думки;
- бути активним у роботі.

Якщо під час проведення вправи в учасників виникли будь-які побажання щодо правил, то вони можуть вносити свої зміни.

Очікування учасників

На плакаті намальовано кошик для врожаю. Учасникам пропонують на стікеріах у формі листочків, що символізують паростки рослин, написати свої очікування від тренінгу та «посадити» їх навколо кошика.

Основна частина

Інформаційне повідомлення «Толерантність»

Вправа «Асоціативний кущ»

Мета: засвоєння поняття «толерантність» за рахунок розширення його смислового поля і візуалізації контексту.

У центрі аркуша записують слово «толерантність». Учасники методом «мозкового штурму» добирають асоціації до слова та записують їх довкола, немов гілки куща.

Вправа «Риси толерантної особистості»

Мета: ознайомити учасників з основними рисами толерантної особистості; дати можливість підліткам оцінити рівень своєї толерантності.

Підготовка: бланк опитувальника з колонкою В на великому аркуші прикріплюють на дошку або стіну.

Процедура проведення: учні отримують бланки опитувальника. Ведучий пояснює, що 15 характеристик, названих в опитувальнику, властиві толерантній особі.

Спочатку в колонці А поставте:

«+» — навпроти трьох рис, які, на вашу думку., у вас найбільш виражені;

«0» — навпроти трьох рис, які у вас найменш виражені.

Потім у колонці поставте:

«+» — навпроти трьох рис, які, на ваш погляд, найбільш характерні для толерантної особистості.

Бланк для вправи

Риси толерантної особистості

1. Відверта з іншими
2. Поблажливість
3. Терпіння

4. Почуття гумору
5. Чуйність
6. Довіра
7. Альтруїзм
8. Терпимість до відмінностей
9. Уміння володіти собою
10. Доброзичливість.
11. Уміння не засуджувати інших
12. Гуманізм
13. Уміння слухати
14. Допитливість
15. Здатність до співпереживання

Цей бланк залишиться у вас, і про результати ніхто не дізнається, тому ви можете відповісти чесно, ні на кого не озидаючись.

На заповнення опитувальника дають 3—5 хв. Потім ведучий заповнює заздалегідь підготовлений бланк опитувальника, прикріплений до дошки. Для цього він просить піднести руки тих, хто відзначив у колонці В першу рису. Підраховують тих, хто відповів, і записують до колонки бланка кількість осіб. Так само підраховують кількість відповідей за кожною рисою. Три риси, які набрали найбільшу кількість балів, і є ядром толерантної особистості (з погляду класного колективу).

Психологічний зміст вправи Учні мають змогу:

1. Порівняти уявлення про толерантну особистість кожного з членів групи із загально груповим уявленням.
2. Порівняти уявлення про себе («+» у колонці А) з портретом толерантної особистості, створеним групою.

Вправа «Емблема толерантності

Мета: розвивати фантазію, експресивні здібності самовираження. єднатися малюнками.

Учням, пропонують самостійно намалювати таку емблему толерантності, яка могла б друкуватися на суперобкладинках, політичних документах, національних прапорах. Процес малювання займає 5—7 хв. Після завершення роботи учні розглядають малюнки один одного (для цього можна ходити по кімнаті). Потім учні можуть в підгрупи на основі схожості між щоб кожен з них самостійно ви-натися до певної групи. Кожна з них підгруп повинна пояснити, що малюнках, і висунута гасло, яке відображало би суть їхніх емблем (обговорення триває 3—5 хв). Завершальний етап вправи — презентація емблемою підгрупи.

Вправа «Килим ідей»

Мета: усвідомлення причин проблеми; усвідомлення своїх дій, спрямованих на розв'язання конкретної проблеми.

Необхідно підготувати нарізані смужки паперу 3 різних кольорів, по 30—40 смужок кожного кольору, 3 великих аркуші паперу, клей, наклейки двох кольорів (по 2 наклейки кожного кольору для кожного учасника), 1 плакат.

1. Розуміння проблеми

Кожна група отримує 10 кольорових смужок і великий аркуш паперу. На кожній емужці учасники записують відповідь на запитання: «Чому проблема існує? Чому в нашому житті важко бути толерантним?» Після цього на великому аркуші паперу утворюють «килим», наклеюючи всі смужки так, щоб написане можна було прочитати.

2. Шляхи вирішення проблеми

Групам роздають по 10 смужок іншого кольору, на яких учасники записують пропозиції щодо вирішення цієї проблеми. Потім ці нові смужки наклеюють на «килима». Після закінчення роботи групи показують свої «килими» і зачитують ідеї.

I. Індивідуалізація діяльності

Кожен пише на смужках третього кольору те, що він особисто може зробити, щоб змінити ситуацію. Група збирає індивідуальні смужки, але не приkleює їх до «килима».

Групи по черзі читають свої смужки, приkleюють їх на плакат. Схожі пропозиції приkleюють одну під одною.

Оцінювання ідей

Кожен учасник отримує дві червоні та дві зелені наклейки. Червоний означає — «точно це зроблю», зелений — «спробую це зробити». Учасники підходять до плаката, ще раз перечитують усі ідеї та приклеюють наклейки на вибраних ідеях (не обов'язково використовувати всі наклейки).

Психологічний зміст вправи

Кожен учасник отримує можливість поміркувати, що зробить особисто він, щоб допомогли вирішити цю проблему.

Підсумки

Ведучий роздає стікери, які символізують плоди — урожай. Вій пропонує написати, чи справдилися їх очікування. Потім учні їх і прикріплюють до плаката :

Завершення тренінгу

Жила собі на світі сім'я. Вона була непроста. Понад 100 осіб налічувалося в цій родині, й усі були такими різними. Сім'я займала ціле село, так і жили всією ріднею і всім селом. Ви скажете: «Ну і що, хіба мало великих сімейств на світі?» Але річ у тім, що сім'я була особлива — мир і злагода панували в ній. Отже, на селі ні сварок, ні лайки, ні бійок і розбратів не було.

Дійшов поговір про цю родину до самого володаря країни, і вирішив він перевірити, чи правду говорять люди. Прибув він до села, і душа його зраділа: довкола чистота, краса, достаток і мир. Добре дітям, спокійно людям похилого вік[>]. Здивувався він. Вирішив дізнатися, як селяни досягли такого ладу. Прийшов до голови родини і сказав: «Розкажи, як ти досягаєш такої згоди і миру в твоїй сім'ї». Той узяв аркуш паперу й почав щось писати. Писав довго. Потім передав аркуш володарю. Той узяв аркуш і почав розбирати карлючки старого. Ледве розібрав і здивувався. Три слова було написано на папері: «любов», «прощення», «терпіння», 1 в кінці аркуша: «Сто разів любов», «Сто разів прощення», «Сто разів терпіння*. Прочитав володар, почухав за вухом і запитав:

- І все?
- Так,— відповів старий.— це і є основа життя будь-якої зразкової сім'ї.
- Подумавши, додав:
- І світу теж.